

Kainuun tulevaisuusrahaston kehittäminen

Mhall 09.10.2023 § 162

Kainuun maakuntavaltuusto on päätöksellään 30.11.2015 hyväksynyt Kainuun tulevaisuusrahaston perustamisen ja säännöt. Maakuntahallitus esitti liiton tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä maakuntavaltuustolle, että se kirjaisi 501 120,38 euroa omaan pääomaan muut omat rahastot -tilille nimellä Kainuun tulevaisuusrahasto. Maakuntavaltuusto hyväksyi ehdotuksen kokouksessaan 6.6.2016.

Kainuun tulevaisuusrahaston tarkoituksena on sääntöjensä mukaan tukea maakunnan henkistä ja taloudellista vaurastumista sekä yhteistyön kehittymistä rahoittamalla maakunnallisesti merkittäviä kehittämishankkeita sekä eri osapuolten yhteistyöhön perustuvia maakunnan kehittämishankkeita. Kainuun tulevaisuusrahastosta rahoitusta voidaan myöntää maakunnallisesti merkittävien, alueen elinkeinotoimintaa tai kuntien välistä elinkeinopoliittista yhteistyötä, kokeiluja ja muiden maakuntaohjelman kehittämistavoitteita edistävien hankkeiden toteutukseen tai alueellisesti merkittäviin selvityksiin. Rahoitettavaksi valittavien hankkeiden vaikutusten on ulotuttava yhtä kuntaa laajemmalle alueelle ja niiden on edistettävä maakunnallisten tavoitteiden saavuttamista.

Tulevaisuusrahaston käyttöön tehtiin vuonna 2016 lisäohjeet elokuvien ja muiden av-tuotantojen houkuttelemiseksi Kainuuseen ja Kainuun tunnetusitekemiseen niiden kautta. Kajaanin ammattikorkeakoulu toteutti vuonna 2020 arviointitutkimuksen ensimmäisten av-tukien vaikutuksista Kainuun aluetalouteen. Tulokset olivat hyvin positiivisia, sillä tutkimuksessa kohteena olleiden noin 200 000 euron avustusten synnyttämät rahavirrat Kainuussa olivat lähes 2 miljoonaa euroa.

Tulevaisuusrahastosta on myönnetty erilaisia avustuksia 30.9.2023 mennessä yhteensä 636 512,76 euroa ja maksettu 519 837,76 euroa. Suurin osa avustuksista on myönnetty maakuntajohtajan viranhaltijapäätöksin (1000 – 30 000 euroa). Lainamuotoiset tuet ja yli 30 000 euron hankkeet on käsitelty maakuntahallituksessa. Vuosina 2022 ja 2023 tulevaisuusrahastoon on lisätty pääomaa 100 000 euron siirrolla liiton budjetista. Vuoden 2024 talousarvioon on esitetty vastaavaa määrärahavarausta.

Tarve tulevaisuusrahaston kehittämiselle

Nykyisen hallituksen ohjelmassa eikä ensi vuoden valtion talousarviossa ei ole varauksia kansalliselle aluekehitysrahoitukselle. Päättäneellä hallituskaudella tätä rahoitusta ns. AKKE-rahoitusta myönnettiin kaikille maakunnan

liitoille. Kansallinen aluekehitysrahoitus on ollut huomattavasti hallinnollisesti joustavampaa kuin EU-ohjelmien rahoitus. Sen avulla voitiin reagoida sekä aluekohtaisiin että yllättäviin kehitystarpeisiin (esim. koronaelvytyshankkeet). Kun kansallinen erilaisiin täsmähankkeisiin soveltuva rahoitusinstrumentti on jäänyt pois, on syntynyt tarve Kainuun tulevaisuusrahaston tyyppiselle joustavalle, liiton omassa päätösvallassa olevalle rahoitusvälineelle.

Tässä tilanteessa on tarkoituksenmukaista tarkastella tulevaisuusrahaston kehittämistä ainakin kahdesta näkökulmasta: 1. kuinka eli millä keinoin voidaan kerryttää rahaston kokoa mahdollistamaan kasvavat rahoitustarpeet ja 2. millaisia muutoksia rahaston hallinnoinnissa mahdollisesti tämän johdosta tarvitaan.

Tulevaisuusrahaston mahdollisina kartuttamiskeinoina ovat olleet esillä budjettirahoituksen lisäksi mm. Kainuun liiton kiinteistön realisointi, KaiCell Fibers Oy:n osakkeiden myyntitulot (investorilta), varojen siirto Kainuun liiton pääomasta sekä mahdollinen varojen keräys sidosryhmiltä.

Tulevaisuusrahaston säännöt ja av-tukiohje on laadittu mahdollistamaan pienten hanke- ja lainamuotoisten rahoitusten toteuttaminen joustavasti ja tarvittaessa nopeasti. Esillä on ollut tulevaisuusrahaston haku- ja maksatusprosessien selkeyttäminen mm. yhdistämällä rahaston säännöt ja av-tuen ohjeet yhteen. Tulevaisuusrahaston mahdollinen kasvattaminen mahdollistaisi myös rahaston käyttötarkoituksen laajentamista.

Lisätietoja maakuntajohtaja Pentti Maliselta, puh. 044 797 0197 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus päättää käynnistää Kainuun tulevaisuusrahaston sääntöjen uudistamisen ja valtuuttaa maakuntajohtajan valmistelemaan ehdotuksen rahaston rahoituksen lisäämiseksi yhtenä vaihtoehtona lisärahoituksen siirto liiton taseesta.

Maakuntahallituksen päätös

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.

Mhall 30.10.2023 § 184
165/02.03.06.01/2022

Maakuntahallituksen päätöksen ja keskustelun pohjalta Kainuun tulevaisuusrahastoa koskevaa asiaa on jatkovalmisteltu siten, että rahaston kartuttamista koskevat vaihtoehdot ja linjapäätös

käsitellään tässä 30.10.2023 kokouksessa ja rahaston sääntöuudistuksen valmistelua jatketaan niin, että asia tulee maakuntahallituksen seuraavaan kokoukseen, jossa sääntömuutos voidaan hyväksyä. Maakuntajohtaja esittelee asiaa kokoukselle.

Kainuun liiton hallintosäännön 11 §:n mukaan maakuntahallitus "päättää tulevaisuusrahaston säännöistä". Valmistelun pohjana on kaksi tavoitetta: 1) yhdistetään nykyiset tulevaisuusrahaston säännöt (hyväksytty maakuntavaltuustossa 30.11.2015) ja av-tukea koskevat maakuntahallituksen hyväksymät hakuohjeet ja 2) laajennetaan tulevaisuusrahaston käyttötarkoitusta soveltumaan aiempaa paremmin pienimuotoisten kehittämishankkeiden ja hankeomarahoitusten toteuttamiseen. Jälkimmäinen tavoite edellyttää osaltaan tulevaisuusrahaston pääoman kasvattamista.

Kainuun tulevaisuusrahaston kartuttamisvaihtoehtoina on tarkasteltu edellisen kokouksen mukaisesti budjettirahoituksen lisäksi mahdollisuutta realisoida Kainuun liiton omaisuutta (asunto-osakkeet), KaiCell Fibers Oy:n osakkeiden myyntiä ja varojen tulouttamista rahastoon, varojen siirtoa Kainuun liiton tilikauden ylijäämästä sekä mahdollista varojen keräystä sidosryhmiltä.

Vaihtoehto 1: Kainuun liiton rahoitus vuosibudjetista. Tulevaisuusrahaston sääntöjen 2 §:n mukaan "Rahaston pääomaa voidaan kartuttaa maakuntavaltuuston päätöksin siirtämällä rahastoon Kainuun liiton kunnilta keräämästä jäsenmaksusta vuosittain liiton talousarvion yhteydessä päätettävä summa". Tällä mallilla on tulevaisuusrahaston varoja kartutettu 2 viime vuoden aikana ja vastaava esitys 100 000 euron varauksesta on esitetty kuntakierroksella ja sisältyy valmisteilla olevaan talousarvioesitykseen vuodelle 2024. Tämä vaihtoehto on toimiva ja tarpeellinen ellei muita vaihtoehtoja saada käyttöön. Heikkoutena rahaston kannalta on määrärahan rajallisuus nykyisessä tilanteessa, jossa on tarve kasvattaa pääomaa, jotta rahastolla voitaisiin rahoittaa nykyistä suurempia hankkeita (korvaamaan AKKE-rahoituksen vajetta).

Vaihtoehto 2: Kainuun liiton omaisuuden realisointi. Käytännössä ainoa tarkoituksen mukainen myytävä omaisuus on liiton omistamat Tompuri-kiinteistön osakkeet (yksiö Helsingissä). Osakkeiden myyntitulot voitaisiin sijoittaa tulevaisuusrahaston pääomaan. Osakkeiden myynnistä Kainuun liiton hallintosäännön mukaan päättää maakuntahallitus. Tämä vaihtoehto on mahdollinen toteutettavaksi. Heikkoutena tässä on käyttöön saatavan rahoituksen kertaluonteisuus ja rajallisuus. Tulevaisuusrahaston kartuttamisen lisäksi po. osakkeiden myynti on mahdollinen keino rahoittaa KaiCell Fibers Oy:n seuraavat osakemerkinnät, mikäli liitto haluaa pitää merkittävän omistusosuutensa yhtiössä.

Vaihtoehto 3: KaiCell Fibers Oy:n osakkeiden myynti. Kainuun liiton tavoite KaiCell -yhtiössä on ollut varmistaa yhtiön

tuotannollisen toiminnan käynnistyminen, jossa vaiheessa liitto myisi osakkeensa biotuotetehtaan käynnistävälle yhtiölle tai investorille. Tämä vaihtoehto ei ole nyt realistinen toteutettavaksi. Tulevaisuusrahaston kannalta osaketulojen kohdentaminen rahastoon on tärkeä optio.

Vaihtoehto 4: Varojen siirto Kainuun liiton ylijäämistä. Tämä vaihtoehto on nykyisessä tilanteessa toteutuskelpoisiin. Rahaston käynnistyessä vuonna 2016 rahoitus toteutettiin tilinpäätöksen yhteydessä siirtämällä edellisen vuoden (tuolloin poikkeuksellisen suuri) ylijäämä rahaston pääomaksi. Tämän vaihtoehdon heikkoutena on ainoastaan se, että ylijäämäennusteet tarkentuvat vasta myöhemmin.

Vaihtoehto 5: Varojen keräys. Tulevaisuusrahaston sääntöjen 2 §:n mukaan ”Rahaston pääomaa voidaan kartuttaa keräyksin ja lahjoituksin”. Tämä vaihtoehto on ollut käytettävissä koko ajan, mutta sitä ei ole käytetty. Toteuttaminen vaatii viraston toimenpiteitä.

Lisätietoja maakuntajohtaja Pentti Maliselta, puh. 044 797 0197 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Kainuun tulevaisuusrahaston pääoman tulevaa kartuttamista linjataan seuraavasti:

1. Maakuntahallitus päättää, että Kainuun liiton vuoden 2024 talousarvioesityksessä tulevaisuusrahaston pääomaan tehdään 100 000 euron määrärahasiirto.
2. Maakuntahallitus päättää, että Kainuun liiton vuoden 2023 mahdollista ylijäämää esitetään maakuntavaltuustolle siirrettäväksi tilinpäätöksen yhteydessä tulevaisuusrahaston pääomaan.
3. Maakuntahallitus päättää, että KaiCell Fibers Oy:n osakkeiden myynnin realisoituessa myyntitulot tuloutetaan tulevaisuusrahastoon.
4. Kainuun liiton virasto selvittää tarkemmin Tompuri -asunto-osakkeiden myyntimahdollisuudet ja maakuntahallitus ratkaisee erikseen myyntitulojen käytöstä, jossa yhtenä vaihtoehtona on tulouttaminen tulevaisuusrahastoon.

Maakuntajohtajan muutettu ehdotus kokouksessa

Kainuun tulevaisuusrahaston pääoman tulevaa kartuttamista linjataan seuraavasti:

1. Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että Kainuun liiton vuoden 2024 talousarvioesityksessä tulevaisuusrahaston pääomaan tehdään 100 000 euron määrärahasiirto.
2. Maakuntahallitus päättää, että Kainuun liiton vuoden 2023 mahdollista ylijäämää esitetään maakuntavaltuustolle

siirrettäväksi tilinpäätöksen yhteydessä tulevaisuusrahaston pääomaan.

3. Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että KaiCell Fibers Oy:n osakkeiden myynnin realisoituessa myyntitulot tuloutetaan tulevaisuusrahastoon.
4. Kainuun liiton virasto selvittää tarkemmin Tompuri -asunto-osakkeiden myyntimahdollisuudet ja maakuntahallitus ratkaisee erikseen myyntitulojen käytöstä, jossa yhtenä vaihtoehtona on tulouttaminen tulevaisuusrahastoon.

Maakuntahallituksen päätös

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan kokouksessa muutetun ehdotuksen.

Ote

Maakuntavaltuusto